

gail en el terme d'Usto, a l'Alt Coserans, uns 25 km. al NO. d'Andorra i a uns 10 de la frontera amb la nostra Vall Ferrera.

D'altra banda també hi ha, entorn de Narbona, la forma corresponent al nostre *eixaragall*, encara que el *TdF* ho posi amb una *-rr-*, segurament només gràfica,⁵ però amb una excel·lent descripció de la cosa, ben coincident amb el sentit originari d'escorranc de terra, no aigua, si bé causada per l'aigua: «*charragal terrain creusé par une eau torrentielle, ravine*», com a mot ¹⁰ lld., i basat en una cita del felibre Hercule Birat, nat a Narbona (1796-1872): «lous qu' am' aquel *rèc* an affaire / se veson mai d'un *charragal*». El cas és que això ja figura a Narbona documentat en textos antics, almenys un de medieval, i en la figura fonètica etimològica en *eiss-*: «*L'Issaragual*, ancien *rec mayral*; *cava mayralis alias vocata L'Issaraguals*», que Sabarthès localitza dins el terme de Narbona. S'observa, doncs, que per la banda occitana, l'àrea del mot sobreix molt poc de la frontera de les llengües (10-25 km.); i cap ²⁰ a Ponent ni tan sols arriba a la Vall d'Aran.

Però més il·lustradora, i amb característiques més diferenciades, és la reaparició del mot en les terres llunyanes del Cantàbric: allà és pertot en la forma primitiva sense el prefix inicial, i sempre sense vocal entre *-r-* i *-g-*; també és constant allà el significat terrenal i terrigen, sense decantament cap a l'aigua. Ja Rato, en el seu asturià central, va recollir «*argayu* m. desprendimiento de tierra en alguna ladera», però marcant-s'hi també la noció de 'solc' (*aixaragallar-se*): «*argayar* v.: ³⁰ desprenderse tierra de una ladera dejando surco; sentirse una pared a punto de caer». Recordem que en asturià-leonès la consonant palatal corresponent a la nostra *yl* antiga (-Ll-) apareix com *-y-*, de manera que això correspon a la terminació occitana *-alb* i a la nostra *d'aragayl*, *-gai* (cf. allà -LL- > *l*, -J- > *ž* i avui *ž*).

Igualment en l'astur. oriental, entorn de Colunga, segons Vigón: «*argayar*: desprenderse las tierras de un sitio pendiente» i «*argayu*: el sitio en que hubo un desprendimiento de tierras; en Piloña: *fanar*»; de passada notem que aquesta última indicació sinònima no manca d'interès, perquè *fanar* pertany als representants del pre-romà *fanar* 'tallar, esguerrar, marçir' que hem estudiat en el vol. I, 62b17 (DCEC II, 848b40ss.), com a relíquia sorotàptica (i recordem que és també la zona on en vaig assenyalar de tan conspícues com els grans *Narancos*, en *Col. Prerrom. Salm.* 1974, 106-110). No obstant, en el mateix concejo de Piloña, prop d'Infiesto, ha quedat fins avui *Argayo*, com a NL, d'un llogaret. I aquest es repeteix, amb tot l'aire d'un antic apellatíu, puix que va proveït d'article, en *El Argayo*, altre llogaret, en una vall veïna, uns 20 km. més al SO., en el concejo de Laviana (t. de Sobrescobio).

Aquest nom apareix molt repetit en la toponímia orogràfica del gran massís de les Peñas de Europa, que és força més a llevant, uns 70 km. al SE. de Colunga, i més de 100 a l'E. d'Oviedo: se'n troben molts exemples en les descripcions i guies d'aquell massís, p. ex. en *Los Picos de Europa* de José R. Lueje (Leon, 1973). En aquesta zona continua essent cosa de pe-

nyals i estimballs, i pot aplicar-se també com a nom de barrancades, el més conspicu és l'*Argayo Mermejo* (= aragall vermell), barranc afluent de la dr. de l'alt Cares, just al trifini entre les prov. d'Astúries, Santander i Lleó (prop de Posada prov. Lleó, desaiuga al santuario de Corona). Els més impressionants són la renglera de canals gegantesques conegudes per *Los Argayos*: els alpinistes ho usen com a nom d'un gran sector de serra amb cim culminant a 2130 alt.: gràcies a les belles fotos i panorames de Lueje (pp. 15-16, 25, 147), podem veure que està format per un seguit de piràmides colossals, agudes, separades per canals de penya amb detritus.

D'una banda això continua pel vessant de la Muntanya castellana: Alcalde del Río en va donar detalls, en la forma fonètica *argallo*, en el seu treball de la *Revisita de Santander* (v, 1932, n.º 4, s. v.), on recull vocabulari des de les valls pasiegas fins a Liébana, ja al peu de la serralada dels Picos; cf. també Am. Castro (*RFE* II, 53); Clairac, *Geologia*, 1877; Cejador (*Tesoro d. l. L. Cast.* v, 44, *argayo*); i el més dubtós santander. *argaya*, infra.

En tot cas les formes asturianes es relliguen ben clarament amb les nostres *argallades* de les Borges, les *aixaragallades* del cat. or., els *eixargalls* del Priorat i les *argararias* dels nostres docs. dels Ss. x i xi: i això encara més tenint en compte que a Astúries també s'hi troba repetidament aquest derivat en *-adas*, en la vella toponímia: hi ha un llogaret *Las Argayadas* a la mateixa gran vall de Laviana, on hem trobat *El Argayo*, però més avall (t. de San M. del Rey Aurelio); i un altre llogaret *Las Argayadas*, encara, agregat a Mieres.

En fi l'àrea d'això no sabem si havia arribat molt més al SO., en direcció a Portugal i al SO. hispànic. En tot cas hi ha un altre llogaret *Argayo* en una zona reculada, de grans muntanyes, en el vessant extrem SO. de la Cordillera Cantàbrica, en el N. del Bierzo, just en la frontera lingüística gallego-asturiana, en el t. de Páramo del Sil, prop de les fonts d'aquest riu.

Un «Alfonso Iohannes escudeyro de *Argayou*» surt en un dels docs. del leonès extrem-occidental tan ben estudiats per E. Staaff. (*Ét. sur l'anc. dial. léon.*, Uppsala, 100.62), amb data de 1283; aquest *-ou* difícilment es podria explicar, essent en terminació: hi ha d'haver un poc d'error de lectura, però a penes es pot creure, d'un filòleg tan acurat com E. Staaff, que sigui una *-u* afegida sense fonament, per tant no és fàcil que aquest lloc sigui idèntic a l'*Argayo* del Sil, mentre que fàcilment pogué ser lectura inexacta per *Argayon*; com també ens ho fa creure el nom del poble d'*Argallón*: aquest, però, està situat dret al Sud de Lleó, però enormement més al Sud, en el mateix límit entre Andalusia i Extremadura (país que en part fou de reconquesta lleonesa): és un agregat de Fuenteovejuna (entre Mérida i Còrdova); i també pertany a Fuenteovejuna un «caserío» *Argalloncillo*.

En total tenim, doncs, la seguretat que un mot de la forma bàsica ARGALJU hagué d'ocupar una vasta àrea en les terres veïnes al Cantàbric, des de Santander fins